

Aronius, Arisius; ara bé -EDIUS és també una desinència fecunda en l'antroponímia romana, que Schulze assenyala en 26 casos a la p. 427-8; entre ells *Arredius* (p. 427) de la seva obra fonamental, que ben mirat també podríem considerar mera variant intensiva del merovingi AREDIUS. La grafia *Villaredi* de la menció de 978, i les posteriors *Vilarig* etc., mostren A- inicial, conforme amb *Aredii* del testament del Sant, en l'a. 573; a penes causa dificultat la Y- inicial de la forma llemosina moderna *Yrieix*, que pot ser deguda a una fàcil influència contaminadora de IRA i derivats (fr. ant. *irer, irier*), o potser també influència contaminadora dels NPP llatins, (com HEREDIUS i la família de HERIUS).

Per a *Vilarig* també hauríem pogut pensar en una combinació amb el NP germànic ERWIGI, que hagués perdut la -w-, cosa teòricament possible, seria, però, a condició de separar el NL català de l'AREDIUS merovingi i els seus successors llemosins. El nom *Rocca Penarigii*, que l'acompanya com afr. es podrà esgrimir en suport d'aquesta alternativa, admetent que resulti de PENNA ERIGII, però això i la pèrdua de la -w- resten hipotètics; és més simple i fundat que també s'analitzi com PINNA AREDII, amb l'evolució $\text{Ei} > \text{í}$ ja acomplerta. El mateix baró *Aredius* causant del nom de la VILLA, *Vilarig*, donaria nom a aquest penyal que hi havia allí damunt.

Un altre parònim que ens podria orientar el trobem en un doc. llenguadocià de cap a l'any 1001: «Villa Vilarig» del Tolosà, que sembla coincidir amb un alou donat al monestir de Lezat, dit *Vilerig*, abans de 1025 (*Hist. Lgd.* v. 1743).

Molinier en els índexs diu que és un «*Vilaril* dans le Toulousain» que no retrobo en els nomenclàtors. Això s'acosta al nom *Vilarig*, però amb neta separació fonètica, car la grafia -lg (= ʃ) suposa una base HERELLIUS o ARELIUS (Schulze, 440), que en català només hauria pogut donat -ill, no pas -ig. Bases com HEREDIUS o HERIEU O REGIUS no servirien tampoc perquè són amb E llarga llatina, que hauria donat -eig en català i no pas -ig.

VILA-SACRA

Poble de l'Alt Empordà, 6 k. a l'E. de Figueres. PRON. *bilə sàkrə* a Figueres (Casac. 1920) i Llançà, (1954, xxii, 109b11).

MENC.ANT. 974: epístola de Benet VI, per a St. Pere de Roda: «*Furtianum* --- et omnia que habet in term. de *Faro*, et *Ville Saccari* et *Ville Nove* et --- *Petra Lata*...» (*MarcaH.*, c. 907.43); 982: «*Villa Saccari* in comit. Petralatensi» (Villan. xv, 239; *Cat. Car.* i, 243.6); 990: «*Villa* q. dic. *Saccaro* --- *Villa Saccari*--- » (*MarcaH.*, 943.25, 35); 1035: *Villa Sacari* (*MarcaH.*); c. 1060: *Villa Sacar* (*MarcaH.*,

c. 1119).

1130: *Villa Sacari* (Kehr, *Papsturk.*, p. 316); 1169: el bisbe de Girona cedeix l'alou de *Villa Sacra* a la seva Seu (Villan., *Vi. Lit.* xiii, § 11); 1124 i 1297: transaccions que hi fa l'abat de St. Pere de Roda (Mons. xvii, 45); 1318: els homes de castell de *Villa Sacra* paguen el bovatge (*Llibre Verd*; Alsius, *Nomenc.* p. 237); 1364: parr. St. Stephani de *Villa sacara* (*Esp. Sagr.* XLIV, 307); 1374: S. Steph. de *Villasacra* (Mons., l. c.).

Probablement venia del nom d'aquesta població el llinatge d'algun personatge conegut. 1274: Raimundus de *Vilasacar*, sagristà d'Amposta (Font Rius, *C. d. p.* § 302).

ETIM. És clar que no pot venir del ll. VILLA SACRA 'mas sagrat', com ho han cregut molts, entre ells Aebischer potser, puix que no en diu res en el seu treball sobre noms de VILLA compostos amb NPP. Ho mostra ja la fonètica: un cpt. d'aquest caràcter heretat del llatí seria d'ús popular, i llavors SACRA hauria donat *V. Sagra* i les grafies són -car, -cari etc., constantment des del S. X. Ja en *E.T.C.* (II, 244) vaig suggerir que contenia un NP germànic. Era una intuïció provisional, inspirada en el fet que la majoria de Cpts. de VILA- amb NP tenen aquesta base. Era intuïció provisional discutible.

Després de prolongada especulació, i amb exploracions en sentit diferent, encara el veig ben versemblant. Els noms de persona en -WACAR (-ACAR) formen un grup extens i productiu en l'antroponímia germànica, 23 noms registra Först, ultra el tan conegut *Odoacar* també *Odiacri* en genitiu, en docs. ribagorçans *Odiagro* a. 973; *Udiacro* a. 974; «*Stagnum Uduagro*» de Castelló d'Empúries en doc. de 953 (*MarcaH.*, 80.3f.). Ja les informacions antigues del nostre NL denoten que hi havia hagut una vocal entre la -c- i la -r- (974, 982, 990 etc.) era, doncs ja probable en principi partir d'algun NP d'aquesta sèrie AISAKER?; potser un compost en ANSI- o en HASW-?

Però val més fundar-se en el nom de personatges ben coneguts i relacionats amb la nostra Marca. Helisachar, dignatari de Lluís el Piadós, a. 816 (Baluze, *Capitularia* i, col. 569), l'abat que veiem com magnat dins la Marca Hispànica, 827 (Eghinard, *Vita Ludovici Imperat.* i, 17). Segons els *Annales Laurisenses*, havia estat enviat, junt amb els comtes Hildibrand i Donat per apaivagar la revolta d'Aizó; figura com «cancellarius» o notari en la signatura de preceptes de l'Emp. Lluís, el 815 (*Cat. Car.* i, 419, 421, i II, 319.29. 321, 370); a casa nostra i ja a Aquisgran: Helizachar (*Cat. Car.* II, 421.4f.).

Es tracta del NP germànic que Först. (78) registra copiosament des de 630 en fonts merovingies etc. format amb la productiva arrel ÀLIS-. És un NP que es perpetua entre nosaltres. P. ex. un *Elisagar*, levita, posseïa una vinya a Sta. Eulàlia de Riuprimer, i era